

СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВМІНЬ МАЙБУТНІХ МОЛОДШИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті мова йдеться про підготовку майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у ВНЗ I-II рівня акредитації. З'ясовано, що вагомим чинником формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю є розробка структурно-функціональної моделі формування професійних вмінь, яка структурує етапи підготовки майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю, удосконалив їх та дасть змогу визначити організаційно-педагогічні умови даного процесу.

Ключові слова: структурно-функціональна модель, інноваційні технології, молодший спеціаліст економічного профілю, професійні вміння.

Постановка проблеми. У постійному вирі соціально-економічних змін, актуальною постає проблема професійної підготовки студентів- випускників економічного профілю. Із урахуванням умов, в яких перебуває сучасна економіка країни керівники підприємств хочуть приймати на роботу кваліфікованих спеціалістів із професійними вміннями та досвідом роботи. З даної причини впливає проблема наявності спеціалістів економічного профілю, які зможуть розпочати роботу після закінчення ВНЗ I-II рівня акредитації, матимуть професійні вміння та будуть компетентними у своїй професійній діяльності.

Тому **метою** нашого дослідження є розробити структурно-функціональну модель формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю, яка стане вагомим чинником під час підготовки майбутніх фахівців.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Аналіз наукової літератури показав, що для розв'язання досліджуваної проблеми найбільш продуктивним є комплексний, системний, компетентнісний підходи. Ці підходи послужили теоретико-методологічною основою для розробки та обґрунтування моделі формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у ВНЗ I-II рівня акредитації.

Зазначимо, що питання моделювання у педагогічній науці розглядали: Т. Ващик [1], О. Дахін [2], В. Михеев [3], О. Пірогова [5], Г. Суходольський [6] та інші вчені.

Так, відповідно до досліджень Г. Суходольського та О. Пірогової ми можемо зазначити, що моделювання – це процес створення ієрархій моделей, в яких деяка реально існуюча система моделюється в різних аспектах і різними засобами. Серед основних аспектів застосування моделювання у нашому дослідженні виділяємо:

- гносеологічний аспект, де модель відіграє роль проміжного об'єкта у процесі пізнання педагогічного явища;

- загальнометодологічний аспект, який дозволяє оцінювати зв'язки і відношення між характеристиками стану різних елементів навчально-виховного процесу на різних рівнях їх опису і вивчення;

- психологічний, який дозволяє вести опис різних сторін навчальної і педагогічної діяльності та виявляти на цій основі психолого-педагогічні закономірності.

Поняття модель (від лат. *Modulus* – міра, зразок, норма.) – будь-який уявний, знаковий або матеріальний образ оригіналу: відображення об'єктів і явищ у вигляді описів, теорій, схем, креслень, графіків [5].

Викладення основного матеріалу дослідження. Оскільки об'єктом нашого дослідження є підготовка майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації, тому більш точна деталізація зазначеного процесу дасть можливість розглянути сформованість вмінь до майбутньої професійної діяльності в контексті експериментальної моделі.

Отже, на сьогодні, у педагогічній науці моделювання використовується для вирішення завдань, основними з яких є: оптимізація структури навчального матеріалу; поліпшення планування навчального процесу; управління пізнавальною діяльністю; управління навчально-виховним процесом; діагностика, прогнозування, проектування навчання [6].

Аналіз наукової літератури дає змогу стверджувати, що професійні вміння випускників до майбутньої професійної діяльності в сучасних наукових дослідженнях трактується по-різному, що

обумовлено розбіжністю наукових підходів і специфікою конкретної професійної діяльності. Професіоналізм, визначає професійні знання, вміння та навички, які дають змогу реалізувати себе в конкретній сфері діяльності та сприяти саморозвитку, самовдосконаленню спеціаліста.

Для розробки структурно-функціональної моделі формування професійних вмінь у майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю необхідно, узагальнивши результати теоретичних і емпіричних досліджень, визначити підходи до вивчення проблеми в сучасній науці, виділити її компоненти та умови. Структурно-функціональна модель формування професійних вмінь представлена на рис. 1., вона відображає внутрішню організацію та функціонування, ознаки та характеристики зазначеного процесу складається з наступних компонентів:

- цільово-мотиваційний компонент;
- змістовий;
- програмно-методичний (навчально-методичний) компонент, забезпечує навчальний процес через форми, методи та засоби навчання;
- оціночно-результативний (оціночний) компонент містить критерії, показники, рівні.

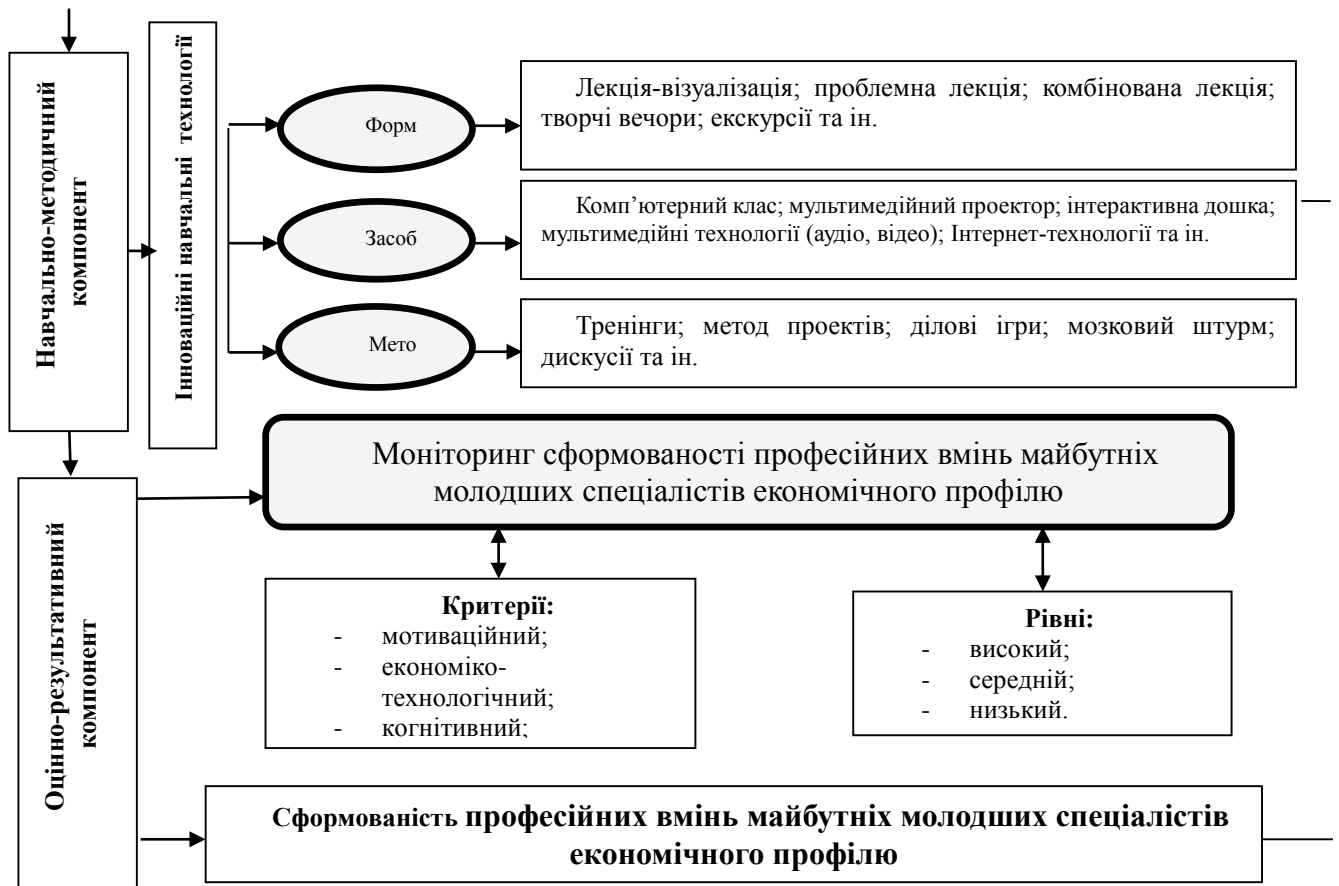

Рис 1. Модель формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю.

Перераховані вище елементи моделі взаємопов'язані між собою і відрізняються ступенем значення, функціонування та формування, відображаючи при цьому сукупність і послідовність процесів і методів, які забезпечують реалізацію навчального процесу у ВНЗ I-II рівня акредитації та досягнення результату.

Встановлені взаємозв'язки між визначеними компонентами та структурними елементами запропонованої моделі характеризують її як систему, що потребує певного теоретичного обґрунтування.

Цільово-мотиваційний компонент підготовки майбутнього молодшого спеціаліста економічного профілю, ми пов'язуємо з реалізацією конкретної мети – це підвищення та формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю у процесі вивчення фахових дисциплін.

Для досягнення мети ставилися завдання сформувати у майбутніх спеціалістів економічного профілю особистісні риси та професійні вміння, які важливі для майбутньої професійної діяльності.

У контексті розвитку сучасної освіти підготовка спеціалістів зі спеціальності «Економіка підприємства» у вищих навчальних закладах I-II рівня акредитації орієнтуємось на реалізацію, мотивацію та вдосконалення інноваційних методів навчання при вивченні фахових дисциплін, а саме створення факультативу та проведення тренінгів та ділових ігор, дискусій у процесі навчання, які будуть направлені на розкриття, виявлення, вдосконалення професійних вмінь майбутнього спеціаліста. Тому підготовка майбутнього економіста повинна бути мотивом до засвоєння та використання знань, які формуватимуть професійні вміння особистості.

Процесуально-змістовий компонент містить: етапи навчального процесу та принципи навчання. Навчальний процес здійснюється за наступними етапами: підготовчо-адаптиційним,

діяльнісно-професійним, оціночним.

На підготовчо-адаптиційному етапі відбувається набір, відбір та зарахування студентів, які будуть навчатися. Студенти, які були зараховані до навчального закладу пристосовуються до вимог та умов навчального середовища, який був вибраний ним. Також відбувається засвоєння студентами теоретичних основ через усвідомлення їх значення, які забезпечать засвоєння змісту та структури фахових дисциплін, які є важливою умовою успішного вирішення педагогічних завдань у ВНЗ I-II рівня акредитації.

Діяльнісно-професійний етап характеризується навчанням студентів, які вони набувають під час вивчення фахових дисциплін та усвідомлюють їх значення. А також теоретичні знання, застосовують на практиці.

Оцінний етап характеризується тим, що отримані знання, які пройшли через весь цикл навчання у взаємозв'язку та взаємозалежності теорії та практики, впливають на формування професійних вмінь у майбутніх спеціалістів економічного профілю.

Нові підходи та методики в сфері підготовки майбутнього молодшого спеціаліста економічного профілю вимагає підвищення та постійне вдосконалення в навчальному процесі нових методів навчання: використання викладачів при викладанні різних видів лекцій, різноманітних видів ігор, тренінгів, дискусій та оцінювання студентів особистого вміння при вирішенні різноманітних проблемних ситуацій. Під час процесу навчання викладачі повинні стимулювати студентів до активного сприймання різноманітних інноваційних методів навчання, які будуть формувати в них власні професійні знання, вміння та навички та розвитку особистості.

Матеріал, який подається на лекціях, практичних та семінарських заняттях повинен розкривати актуальність економічного середовища та сучасність потреб суспільства, в якому будуть працювати майбутні спеціалісти економічного профілю.

При формуванні професійних вмінь у майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю при викладі теоретичних знань, необхідно постійно слідкувати за економічними подіями, які відбуваються в країні та доповнювати зміст навчального процесу. Семінарські та практичні заняття необхідні для взаємодії між викладачем і студентами та студентами в групі. Саме під час навчального процесу відбувається вирішення різноманітних завдань та ситуацій, які наближені до проблем сьогодення, з якими студенти раніше не зустрічалися і при цьому вони повинні проявити свої власні знання та вміння.

Навчально-методичний компонент передбачає застосування форм, методів та засобів організації навчального процесу у формі різних заходів, створенні ситуацій, наближених до майбутньої професійної діяльності про що вже йшлося вище.

Головними учасниками процесу навчання є викладач і студенти. Відносини між ними засновані на співпраці і рівноправному партнерстві. Принципово важливим є відбір і організація матеріалу на основі ситуацій і проблем майбутньої професійної діяльності. Викладений матеріал з певної дисципліни чи теми має зацікавити студентів через форми, методи та засоби навчання для розвитку та вдосконалення вмінь.

Оцінно-результативний компонент є завершальною ланкою підготовки майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю. Основне завдання даного компонента полягає в оцінці та самооцінці рівня готовності до використання професійних вмінь до майбутньої професійної діяльності.

У контексті вивчення проблеми формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю оптимально виваженою і науково обґрунтованою є позиція наскрізної професіоналізації процесу підготовки майбутніх економістів. З урахування даного фактора в моделюванні навчального процесу підготовки майбутнього спеціаліста економічного профілю є одним із шляхів удосконалення професійних вмінь.

Спроекована нами модель характеризується:

- цілісністю, оскільки всі зазначені блоки взаємопов'язані між собою, несуть певне смислове навантаження і працюють на кінцевий результат;
- відкритістю, оскільки модель вбудована в контекст системи професійної підготовки майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю як додаткова, але самостійна ланка;
- прагматичністю, оскільки модель виступає засобом організації практичних дій викладача, спрямованих на формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю.

Висновки

Отже, спираючись на діяльнісний підхід та опрацьовану психолого-педагогічну літературу, визначаємо модель формування професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю як науково та методично обґрунтований процес навчальної діяльності, яка складається з цільовщ-мотиваційного компоненту; змістового; навчально-методичного компонента, забезпечує навчальний процес через форми, методи та засоби навчання; та в оцінно-результативному компоненті дає змогу отримати бажаний результат – сформованість професійних вмінь майбутніх молодших спеціалістів економічного профілю.

Список використаних джерел:

1. Ващик, Т. І. Моделювання у навчально-виховному процесі вищої педагогічної школи [Текст] / Т. І. Ващик // Нові технології навчання. – К. : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2005. – Вип. 41. — С.147 – 158.
2. Дахин А. Н. Моделирование компетентности участников открытого образования [Текст]: монография / А. Н. Дахин. – М: Изд-во НИИ школьных технологий, 2009. – 292 с.
3. Михеев В. И. Моделирование и методы теории измерений в педагогике [Текст] / В. И. Михеев. – Изд. 3-е, стереотип. – М. : КомКнига, 2006. – 200 с.
4. Пирогова О. В. Моделирование в образовании / О. В. Пирогова // Инновации в образовании. – 2004. – № 5. – С. 36 – 40.
5. Суходольский, Г. В. Основы психологической теории деятельности / Г.В. Суходольский. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1988. – 168 с.
6. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А. В. Семенова та ін.; за ред. З. Н. Курлянд. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2005. – 399 с.

Л. А. Гаврутенко

СТРУКТУРНО-ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ МОДЕЛЬ ФОРМИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ УМЕНИЙ БУДУЩИХ МЛАДШИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Резюме. В статье речь идет о подготовке будущих младших специалистов экономического профиля в вузах I-II уровня аккредитации. Выяснено, что важным фактором формирования профессиональных умений будущих младших специалистов экономического профиля является разработка структурно-функциональной модели формирования профессиональных умений, которая структурирует этапы подготовки будущих младших специалистов экономического профиля, усовершенствует их и позволит определить организационно-педагогические условия данного процесса.

Ключевые слова: структурно-функциональная модель, инновационные технологии, младший специалист экономического профиля, профессиональные умения.

L. Havrutenko

STRUCTURAL AND FUNCTIONAL MODEL OF FORMATION OF PROFESSIONAL SKILLS OF FUTURE JUNIOR SPECIALIST ECONOMICS

Summary. In the article it comes to training future junior specialists of economics in universities I-II level of accreditation. It was found that a significant factor in shaping the future of professional skills of junior specialists in economics is the development of structural and functional model of professional skills, which structures the stages of preparation of the future junior specialists in economics, will improve them and will help define organizational and pedagogical conditions of the process.

Keywords: structural and functional model, innovative technology, economics junior specialist, professional skills